

ІНСТИТУЦІЇ У ПРОЦЕСІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

А. М. Фітисов, аспірант
науковий керівник:
Є. І. Ходаківський, д.е.н., професор
ЖНАЕУ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Охорона, раціональне використання та відтворення лісових ресурсів має надзвичайно важливе значення для суспільства. Ситуація, яка склалася у лісовій галузі України потенційно може призвести до вичерпання лісових ресурсів [4, с. 2]. Запровадження системи екологічного менеджменту у галузі забезпечить збереження та раціональне використання лісових ресурсів. Екологічний менеджмент лісогосподарювання повинен бути цілісним (сукупність заходів тісно пов'язаних і взаємодіючих між собою, що утворюють єдину цілісну систему), зорієнтованим на перспективу розвитку підприємства та спрямованим на попередження можливих екологічних проблем. Однак формування та запровадження системи екологічного менеджменту відбувається в інституційному середовищі, яке суттєво впливає на цей процес. Тому дане дослідження присвячене вивченню інституцій, що впливають на запровадження екологічного менеджменту у лісовому господарстві.

Основний матеріал. У кожному суспільстві існують обмеження, що створюють певні обмеження (рамки) та умови у відносинах, як між людьми, так і між людиною та довкіллям. Дані обмеження прийнято називати інституціями (правила гри у суспільстві) [2, с. 51].

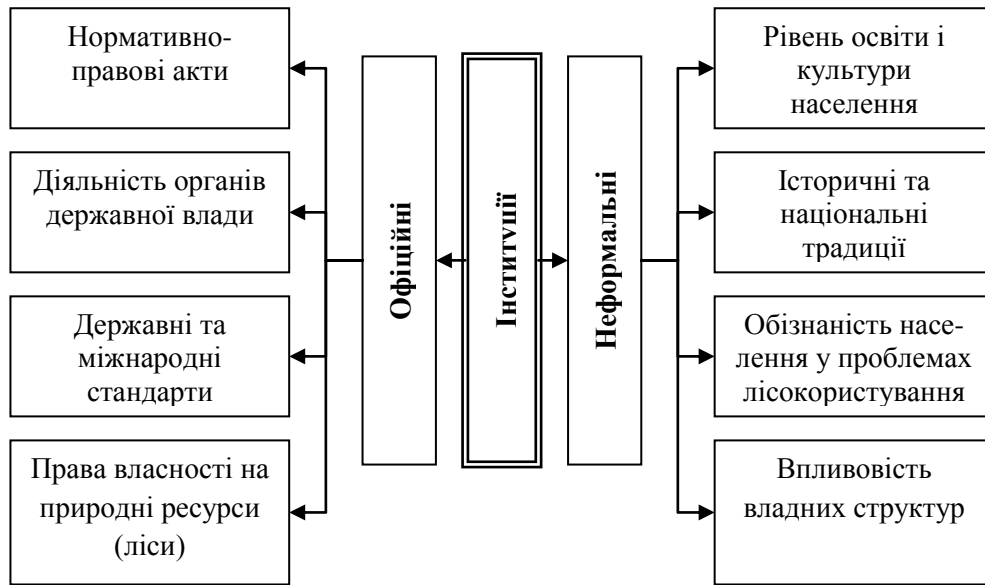
У літературі виділяють офіційні та неофіційні інституції. Офіційні обмеження створені та сформульовані людиною та є очевидними та простими для сприйняття. До них можна віднести нормативно-правові акти, діяльність органів державної влади, державні та міжнародні стандарти, права власності на природні ресурси.

За допомогою неофіційних обмежень люди структурують свої відносини. В основі неофіційних обмежень лежать довготривалі наслідки (результати) культурної обробки інформації. Слід зазначити, що вони також не можуть змінюватись негайно при запровадженні офіційних правил. Проаналізувавши літературні джерела [1; 2, с. 51] пропонуємо до неофіційних обмежень, що впливають на процес запровадження екологічного менеджменту у лісовому господарстві віднести наступні: рівень освіти і культури населення, історичні та національні традиції, обізнаність населення у проблемах лісокористування, впливовість владних структур (рис. 1).

Окрім традиційних функцій ліси також мають значну рекреаційну цінність. Як зазначає Пітер Пірс, часто при багатоцільовому використанні ресурсів один з них може бути отриманий, завдаючи шкоди іншому. Недеревними властивостями лісу переважно користується населення [3]. Саме тому дуже важливо підвищувати екологічну свідомість та культуру людей. Всі, без виключення, користувачі лісовими ресурсами повинні усвідомлювати наслідки своєї діяльності. Від цього залежить стан лісів у майбутньому. Екологічний менеджмент, в основі якого лежать постулати концепції сталого розвитку, повинен бути зорієнтованим на те, щоб максимально повно задовольняти суспільні потреби протягом якомога довшого проміжку часу. Реалізувати таке завдання можливо шляхом розвитку системи сталого забезпечення лісопродукцією.

Загальновідомо, що місцева влада та громадяни найкраще розуміють власні проблеми, труднощі і потреби. Децентралізація процесу ухвалення рішень дає змогу пристосувати екологічні заходи до конкретних потреб відповідної громади чи регіону. Громади всього світу поступово сприймають новий спосіб мислення щодо власного майбутнього та дієвості впливу на нього. Вони надзвичайно зацікавлені в нових підходах

до свого розвитку і водночас прагнуть, зберігаючи довкілля, послабити тягар злиднів і хвороб, поліпшити якість життя та створити сильну й життєздатну місцеву економіку [1].

Рис. 1. Інституційні чинники, що впливають на запровадження екологічного менеджменту у лісовому господарстві.

Джерело: адаптовано [1].

Лісогосподарювання має узгоджувати цілеспрямовану діяльність, реалізація якої передбачає активну, екологічно відповідальну позицію суб'єктів екологічного менеджменту та інтереси місцевого населення. Даний принцип передбачає, що усі зацікавлені сторони мають бути обізнані із екологічними та економічними аспектами лісокористування та нести відповідальність за свої дії. Крім того, при розробці системи екологічного менеджменту мають бути враховані інтереси місцевих громад.

Висновки та пропозиції. Таким чином, на процес запровадження екологічного менеджменту у лісовому господарстві впливають офіційні та неофіційні інституції. Вкрай важливими, на нашу думку, є неофіційні обмеження, а саме екологічна свідомість населення та прагнення впливати і контролювати екологічний стан лісових ресурсів. Оскільки саме громада може здійснювати істотні зміни. Адже слід пам'ятати, що лісові ресурси відіграють дуже важливу роль у процесі розвитку нашої держави.

Список використаної літератури:

1. Лесь А. В. Інституційне середовище запровадження екологічних програм у сільському господарстві // Економічний форум. 2012. № 4. С. 254-260.
2. Норт, Даглас Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Пер. з англ. І. Дзюб. Київ: Основи, 2000. 198 с.
3. Пірс П. Основи економіки лісового господарства; [пер. з англ.]. / Київ : Екоінформ, 2006. 223 с.
4. Пропозиція Всеукраїнської екологічної ліги щодо формування нової лісової політики в Україні // Проблеми збереження та відтворення лісів України. Серія «Стан навколишнього середовища». Київ, 2017, № 3. С. 2 – 3.